

tussen Duin & Dijk

Themanummer

Wintervogels

Natuur in Noord-Holland. Jaargang 15 4 ● 2016

● Foto: Marc Gottenbos.

Tijftjaf

De tijftjaf is een kleine, slanke geelgroene insecteneter, waarvan het broedgebied zich uitstrekt van Noordwest-Afrika en Europa tot ver in Azië. West-Europese tijftjaffen overwinteren voornamelijk in het Middellandse Zeegebied en in Afrika. In ons land overwintert de soort in klein aantal, vooral in West-Nederland. Ze zijn te vinden in allerlei natuurlijke terreinen en – vooral bij vorst

en sneeuw – in en nabij bebouwing. Tijftjaffen uit Rusland en Siberië overwinteren ook regelmatig in ons land. Deze (onder)soort, de Siberische tijftjaf, is te herkennen aan de combinatie van een grijsbruin verenkleed en de afwijkende roep.

Voorkomen

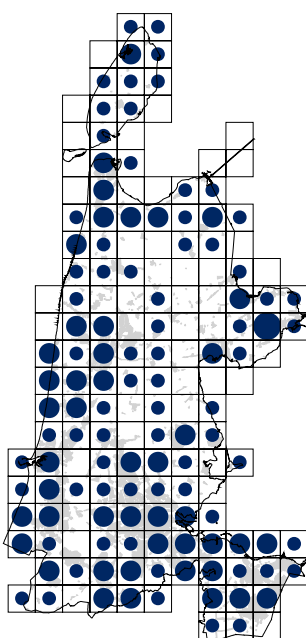
Dat de soort niet zeldzaam is in de winter in Noord-Holland blijkt uit het feit dat hij in de atlaswinters in 115 atlasblokken (73%) is vastge-

steld. De verspreiding vertoont een opmerkelijke overeenkomst met die van de vuurgoudhaan. Een vrijwel aaneengesloten verspreiding in zuidelijk Noord-Holland en meer noordelijk met duidelijke gaten in de open poldergebieden. Of de soort hier in de winter echt ontbreekt is de vraag, want met name boerderijtuinten kunnen een geschikt winterbiotoop vormen. Deze tuinen worden echter relatief weinig bezocht. Siberische tijftjaffen zijn veel schaarser. In totaal werd deze (onder)soort slechts in twaalf atlasblokken (8%) gemeld, verspreid over de provincie. Zeker geen slecht resultaat want in de rest van Nederland werden Siberische tijftjaffen slechts in ongeveer twintig atlasblokken gemeld. Soms blijven ze erg lang hangen op een plek, zoals in de duinen bij Egmond waar een vogel aanwezig was van 26 januari tot 3 april 2014.

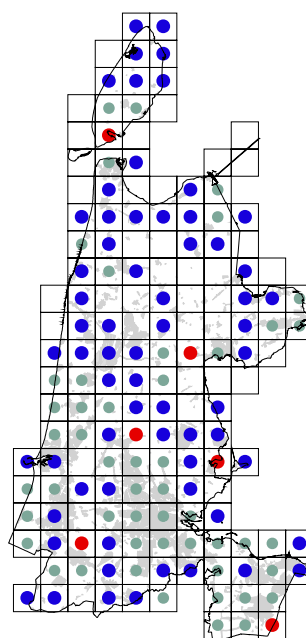
Veranderingen

Vergeleken met de periode 1978-1983 is de winterverspreiding van de tijftjaf in positieve zin veranderd, vooral in het noordelijk deel van de provincie. In meer dan de helft van de atlasblokken waar de soort thans is vastgesteld, was dat toen niet het geval. Slechts in vijf blokken werd de tijftjaf in 1978-1983 wel gemeld en nu niet. Dit alles lijkt te duiden op een toename van wintervogels. Maar de resultaten van de Punt Transect Telling van Sovon in 1981-2014 geven een stabiele trend aan voor de tweede helft van december. Die trend wordt deels vertoebeld door de enorme fluctuaties van jaar tot jaar. Zo werden in de tweede helft van december 2014 ruim vier maal zo veel tijftjaffen geteld als in dezelfde periode in 2012. Over Siberische tijftjaffen kunnen we kort zijn. Die werden 's winters nog niet gemeld in 1978-1983.

Kees Scharringa

verspreiding
 ● 1 - 3 ex
 ● 4 - 10 ex
 ● 11 - 25 ex

verandering
 ● alleen in 1979-1983
 ● beide perioden
 ● alleen in 2012-2016